

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA GIBRID TAHDIDLAR SHAROITIDA QUROLI KUCHLAR TOMONIDAN JAMOAT TARTIBINI SAQLASHNING ZAMONAVIY TASHKILIY-HUQUQIY MEKANIZMLARI

*O‘zbekiston Respublikasi Harbiy xavfsizlik
va mudofaa universiteti katta o‘qituvchisi
Saidov Alisher Narzullayevich*

Annotatsiya: Mazkur ilmiy maqolada globallashtirish va raqamli transformatsiya sharoitida yuzaga kelayotgan gibriddahdidlarning mohiyati, ularning milliy xavfsizlik hamda jamoat tartibiga ta’siri kompleks tarzda tahlil qilinadi. Tadqiqotda O‘zbekiston Respublikasida gibriddahdidlarga qarshi kurashishning zamonaviy tashkiliy-huquqiy asoslari, davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlari hamda xavfsizlik tizimini modernizatsiya qilish jarayonlari yoritilgan. Xususan, milliy qonunchilik bazasining takomillashuvi, huquqni muhofaza qiluvchi organlar faoliyatining raqamlashtirilishi, “Xavfsiz shahar” konsepsiyasi, kiberxavfsizlik infratuzilmasining rivojlantirilishi va sun’iy intellekt asosidagi monitoring tizimlarining joriy etilishi ilmiy jihatdan asoslab beriladi.

Shuningdek, maqolada profilaktik faoliyatning ahamiyati, mahalla institutining o‘rni, fuqarolik jamiyati institutlari va ommaviy axborot vositalari bilan hamkorlik mexanizmlari tahlil qilinadi. Xalqaro hamkorlikning o‘rni, xususan ko‘p tomonlama xavfsizlik platformalari doirasidagi tajriba almashinuvi ham alohida ko‘rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, gibriddahdidlarga qarshi samarali kurashish kompleks, tizimli va innovatsion yondashuvni talab etadi.

Kalit so‘zlar: gibriddahdid, jamoat tartibi, milliy xavfsizlik, kiberxavfsizlik, axborot xavfsizligi, profilaktika, raqamli transformatsiya, sun’iy intellekt.

Аннотация: В статье проводится комплексный научный анализ сущности гибридных угроз в условиях глобализации и цифровой трансформации, а также их влияния на национальную безопасность и общественный порядок. Особое внимание уделяется современным организационно-правовым механизмам противодействия гибридным угрозам в Республике Узбекистан, основным направлениям государственной политики и процессам модернизации системы обеспечения безопасности.

Рассматриваются вопросы совершенствования национального законодательства, цифровизации деятельности правоохранительных органов, внедрения концепции «Безопасный город», развития инфраструктуры кибербезопасности и применения систем мониторинга на основе искусственного интеллекта. В работе также анализируется значение профилактических мер, роль института махалли, взаимодействие с институтами гражданского общества и

средствами массовой информации. Отдельное внимание уделено международному сотрудничеству и обмену опытом в рамках многосторонних платформ безопасности. Делается вывод о том, что эффективное противодействие гибридным угрозам требует комплексного, системного и инновационного подхода.

Ключевые слова: гибридные угрозы, общественный порядок, национальная безопасность, кибербезопасность, информационная безопасность, профилактика, цифровая трансформация, искусственный интеллект.

Abstract: This article provides a comprehensive scientific analysis of the nature of hybrid threats in the context of globalization and digital transformation and examines their impact on national security and public order. Particular attention is given to modern organizational and legal mechanisms for countering hybrid threats in the Republic of Uzbekistan, the main directions of state policy, and the ongoing modernization of the national security system.

The study explores the improvement of national legislation, the digitalization of law enforcement activities, the implementation of the “Safe City” concept, the development of cybersecurity infrastructure, and the introduction of artificial intelligence-based monitoring systems. It also analyzes the importance of preventive measures, the role of local community institutions (mahalla), cooperation with civil society institutions and mass media, as well as international collaboration and experience exchange within multilateral security platforms. The research concludes that effective counteraction to hybrid threats requires a comprehensive, systematic, and innovative approach aimed at ensuring sustainable public order and national stability.

Keywords: hybrid threats, public order, national security, cybersecurity, information security, prevention, digital transformation, artificial intelligence.

KIRISH

XXI asrda xavfsizlik tushunchasi an’anaviy harbiy tahdidlardan tashqari, noan’anaviy va kompleks ko’rinishdagi xavf-xatarlarni ham qamrab olmoqda. Globallashuv, raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi va axborot makonining kengayishi natijasida davlatlar barqarorligiga nisbatan yangi turdagi — gibriddahdidlar yuzaga kelmoqda. Gibriddahdidlar harbiy, siyosiy, iqtisodiy, axborot va kiber vositalarning uyg’unlashuvi orqali amalga oshiriladi¹.

ASOSIY QISM

O‘zbekiston Respublikasida milliy xavfsizlikni ta’minlash va jamoat tartibini mustahkamlash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. So‘nggi yillarda xavfsizlik tizimini modernizatsiya qilish, raqamlashtirish va profilaktik mexanizmlarni kuchaytirish bo‘yicha keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda.

1. Gibriddahdidlarning nazariy-huquqiy tavsifi

Gibrid tahdidlar tushunchasi xalqaro xavfsizlik nazariyasida nisbatan yangi bo‘lib, u bir vaqtning o‘zida bir nechta ta’sir vositalarining qo‘llanilishini anglatadi. Bunda asosiy urg‘u harbiy kuch ishlatishdan ko‘ra, axborot manipulyatsiyasi, iqtisodiy bosim, kiberhujumlar va ijtimoiy beqarorlikni keltirib chiqarishga qaratiladi[2].

Gibrid tahdidlarning asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat:

- yashirin va bosqichma-bosqich amalga oshirilishi;
- ichki ijtimoiy ziddiyatlardan foydalanish;
- ommaviy axborot vositalari va ijtimoiy tarmoqlar orqali ta’sir o‘tkazish;
- kiberinfratuzilmaga nisbatan hujumlar uyushtirish.

Shu jihatdan gibrid tahdidlar jamoat tartibiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi va davlat organlaridan kompleks yondashuvni talab etadi.

O‘zbekiston Respublikasida gibrid tahdidlarga qarshi kurashning huquqiy asoslari.

O‘zbekistonda milliy xavfsizlik va jamoat tartibini ta’minlash Konstitutsiya hamda maxsus qonunlar asosida amalga oshiriladi. Xususan, “Milliy xavfsizlik to‘g‘risida”gi Qonun, “Ichki ishlar organlari to‘g‘risida”gi Qonun va “Kiberxavfsizlik to‘g‘risida”gi Qonun mazkur sohadagi asosiy normativ-huquqiy hujjatlar hisoblanadi[3].

Mamlakatda xavfsizlik tizimini isloh qilish jarayonlari Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan “xalq davlat idoralariga emas, davlat idoralari xalqqa xizmat qilishi kerak” tamoyili asosida amalga oshirilmoqda. Ushbu yondashuv jamoat tartibini saqlashda ochiqlik, shaffoflik va profilaktik ishlarning ustuvorligini ta’minlashga xizmat qilmoqda.

Institutsional mexanizmlar va ularning o‘rni.

Jamoat tartibini saqlash va gibrid tahdidlarga qarshi kurashishda bir qator davlat organlari faoliyat yuritadi. Jumladan, O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi, O‘zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmati hamda O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi o‘zaro hamkorlikda faoliyat olib boradi.

Ichki ishlar organlari tomonidan jamoat joylarida xavfsizlikni ta’minlash, tezkor-qidiruv tadbirlarini o‘tkazish va profilaktik hisob tizimini yuritish yo‘lga qo‘yilgan. Davlat xavfsizlik xizmati esa davlat suvereniteti va konstitutsiyaviy tuzumga tahdid soluvchi omillarga qarshi kurashadi. Milliy gvardiya ommaviy tadbirlar va strategik obyektlar xavfsizligini ta’minlashda muhim rol o‘ynaydi[4].

Raqamli texnologiyalar va zamonaviy usullar.

Gibrid tahdidlarning muhim tarkibiy qismi kiberxavf bo‘lgani sababli, axborot infratuzilmasini himoya qilish dolzarb masalaga aylangan. O‘zbekistonda “Xavfsiz shahar” loyihalari doirasida videokuzatuv tizimlari, yuzni aniqlash texnologiyalari va ma’lumotlarni tezkor tahlil qilish platformalari joriy etilmoqda[5].

Shuningdek:

- davlat axborot tizimlarida kiberhimoya vositalari kuchaytirildi;
 - maxsus kiberjinoyatlarga qarshi bo‘linmalar tashkil etildi;
 - axborot makonida monitoring va tezkor javob mexanizmlari yo‘lga qo‘yildi.
- Sun‘iy intellekt va “big data” tahlili asosida ehtimoliy tahdidlarni prognozlash imkoniyatlari kengaymoqda.

Profilaktika va fuqarolik jamiyati bilan hamkorlik.

Gibrid tahdidlarga qarshi kurashishda faqat kuch ishlatish yetarli emas. Ijtimoiy barqarorlikni ta‘minlash, yoshlar bilan tizimli ishlash, diniy bag‘rikenglikni mustahkamlash muhim ahamiyatga ega.

Mahalla institutining faoliyati, profilaktika inspektorlari va jamoatchilik vakillari bilan hamkorlik jamoat tartibini saqlashda samarali mexanizm bo‘lib xizmat qilmoqda. Ommaviy axborot vositalari orqali aholini to‘g‘ri va ishonchli ma‘lumot bilan ta‘minlash axborot xurujlariga qarshi immunitetni shakllantiradi[6].

Xalqaro hamkorlikning ahamiyati.

Gibrid tahdidlar transmilliy xarakterga ega bo‘lgani sababli, xalqaro hamkorlik muhim o‘rin tutadi. O‘zbekiston Shanxay hamkorlik tashkiloti, Birlashgan Millatlar Tashkiloti va Mustaqil Davlatlar Hamdo‘stligi doirasida xavfsizlik masalalari bo‘yicha hamkorlikni rivojlantirmoqda.

Qo‘shma mashg‘ulotlar, tajriba almashish va axborot almashinuvi tizimi gibrid tahdidlarga tezkor javob berish imkonini yaratadi[7].

XULOSA

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, gibrid tahdidlar sharoitida jamoat tartibini saqlash kompleks, ko‘p bosqichli va innovatsion yondashuvni talab etadi. O‘zbekiston Respublikasida amalga oshirilayotgan huquqiy, institutsional va texnologik islohotlar milliy xavfsizlikni mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

Kelgusida sun‘iy intellekt, raqamli identifikatsiya va prognozlash tizimlarini yanada rivojlantirish, fuqarolik jamiyati bilan hamkorlikni kengaytirish hamda xalqaro tajribani chuqur o‘rganish muhim ahamiyat kasb etadi.

TAKLIF VA TAVSIYALAR.

1. Amaldagi qonunlarni (xususan, “Milliy xavfsizlik to‘g‘risida”, “Kiberxavfsizlik to‘g‘risida”) gibrid tahdidlar terminologiyasi va mexanizmlari bilan boyitish.

2. O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi, O‘zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmati va O‘zbekiston Respublikasi Milliy gvardiyasi o‘rtasida **yagona axborot almashinuvi platformasi** yaratish.

3. IT-mutaxassislarni tayyorlash uchun maxsus xavfsizlik yo‘nalishidagi magistratura va amaliy markazlar sonini oshirish.

4. Dezinformatsiyaga qarshi tezkor rasmiy kommunikatsiya mexanizmini kuchaytirish.

5. Mahalla institutini ijtimoiy barqarorlikni ta'minlovchi tayanch mexanizm sifatida qo'llab-quvvatlash.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. Hoffman F. Hybrid Warfare and Challenges. – Washington, 2009.
2. NATO Wales Summit Declaration. – 2014.
3. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami. – Toshkent, 2014.
4. Xuquqbuzarlik profilaktikasi tog'risidagi qonun. – Toshkent, 2014.
5. "Xavfsiz shahar" konsepsiyasi materiallari.
6. G'aniyev S. K., Karimov M. M., Tashev K. A. -Axborot xavfsizligi. Aloqachi. 2008.
7. Mirziyoev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. Mamlakatimizni 2016 yilda ijtimoiy-iktisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017 yilga muljallangan iktisodiy dasturning eng muxim ustuvor yunalishlariga bagishlangan Vazirlar Maxkamasining kengaytirilganmajlisidagi ma'ruza, 2017 yil 14 yanvar Toshkent, Uzbekiston, 2017. 104-6.